ROZHODNUTÍ

ROZHODNUTÍ RADY (SZBP) 2020/1656

ze dne 6. listopadu 2020,

o podpoře poskytované Unií na činnosti Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE) v oblasti jaderného zabezpečení a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o Evropské unii, a zejména na čl. 28 odst. 1 a čl. 31 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Evropská rada přijala dne 12. prosince 2003 strategii Evropské unie proti šíření zbraní hromadného ničení (dále jen „strategie"), která v kapitole III obsahuje seznam opatření, jež mají být přijata v Unii i ve třetích zemích za účelem boje proti tomuto šíření.

(2) Unie tuto strategii aktivně provádí a uplatňuje opatření uvedená v kapitole III strategie, zejména uvolňuje finanční zdroje na podporu konkrétních projektů řízených mnohostrannými institucemi, jako je Mezinárodní agentura pro atomovou energii (dále jen „MAAE").

(3) Dne 17. listopadu 2003 přijala Rada společný postoj 2003/805/SZBP ([1]). Uvedený společný postoj mimo jiné vyzývá k podpoře uzavírání dohod o komplexních zárukách a dodatkových protokolů v rámci MAAE a zavazuje Unii k činnosti směřující k tomu, aby se dodatkové protokoly a dohody o komplexních zárukách staly normou pro ověřovací systém MAAE.

(4) Dne 17. května 2004 přijala Rada společnou akci 2004/495/SZBP ([2])..

(5) Dne 18. července 2005 přijala Rada společnou akci 2005/574/SZBP ([3]).

(6) Dne 12. června 2006 přijala Rada společnou akci 2006/418/SZBP ([4]).

(7) Dne 14. dubna 2008 přijala Rada společnou akci 2008/314/SZBP ([5]).

(8) Dne 27. září 2010 přijala Rada rozhodnutí 2010/585/SZBP ([6]).

([1]) Společný postoj Rady 2003/805/SZBP ze dne 17. listopadu 2003 o dosažení univerzality a posílení mnohostranných dohod v oblasti nešíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů (Úř. věst. L 302, 20.11.2003, s. 34).

([2]) Společná akce Rady 2004/495/SZBP ze dne 17. května 2004 o podpoře činností MAAE podle jejího Programu jaderného zabezpečení a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 182, 19.5.2004, s. 46).

([3]) Společná akce Rady 2005/574/SZBP ze dne 18. července 2005 o podpoře činností MAAE v oblasti jaderného zabezpečení a kontroly a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 193, 23.7.2005, s. 44).

([4]) Společná akce Rady 2006/418/SZBP ze dne 12. června 2006 o podpoře činností MAAE v oblasti jaderného zabezpečení a kontroly a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 165, 17.6.2006, s. 20).

([5]) Společná akce Rady 2008/314/SZBP ze dne 14. dubna 2008 o podpoře činností MAAE v oblasti jaderného zabezpečení a kontroly a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 107, 17.4.2008, s. 62).

([6]) Rozhodnutí Rady 2010/585/SZBP ze dne 27. září 2010 na podporu činností MAAE v oblasti jaderného zabezpečení a kontroly a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 259, 1.10.2010, s. 10).

(9) Dne 21. října 2013 přijala Rada rozhodnutí Rady 2013/517/SZBP ([7]).

(10) Dne 21. prosince 2016 přijala Rada rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/2383 ([8]) a dne 8. června 2020 prodloužila jeho dobu platnosti prostřednictvím rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/755 ([9])

(11) Dne 8. května 2016 vstoupila v platnost změna Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů. Všechny členské státy EU a Společenství Euratom jsou smluvními stranami změny z roku 2005 Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů. Unie nadále prosazuje její všeobecnou platnost a účinné provádění, mimo jiné prostřednictvím podpory činností jaderného zabezpečení prováděných v rámci plánu MAAE pro jaderné zabezpečení na období 2018–2021.

(12) Unie znovu potvrzuje, že odpovědnost za jaderné zabezpečení v rámci každého státu spočívá zcela na příslušném státu, a proto je odhodlána nadále posilovat jaderné zabezpečení prováděním vnitrostátních bezpečnostních opatření i mezinárodní spolupráce. Unie bude nadále na vyžádání podporovat činnost MAAE při poskytování pomoci členským státům, pokud jde o zavádění a zlepšování účinných a udržitelných vnitrostátních režimů jaderného zabezpečení. Podpora ze strany Unie tedy bude v souladu s prohlášením ministrů a se závěry „Mezinárodní konferenci o jaderném zabezpečení – udržení a posílení úsilí“ (konference ICONS), která byla svolána v sídle MAAE ve Vídni ve dnech 10. až 14. února 2020. Unie bude i nadále přispívat k provádění plánu MAAE pro jaderné zabezpečení na období 2018–2021, schváleného Radou guvernérů MAAE dne 13. září 2017 a potvrzeného generální konferencí dne 14. září 2017. Cílem Unie je zachovat udržitelnost a účinnost provádění předchozích společných akcí a rozhodnutí Rady na podporu plánů MAAE pro jaderné zabezpečení,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

1. Pro účely pokračování účinného provádění strategie Unie podporuje činnosti Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE), jejichž cílem je:

a) přispívat k celosvětovému úsilí o dosažení účinného jaderného zabezpečení vypracováním komplexních pokynů pro jaderné zabezpečení a na vyžádání podporou využívání těchto pokynů prostřednictvím vzájemných hodnocení a poradenských služeb a budováním kapacit, včetně vzdělávání a odborné přípravy;

b) napomáhat při dodržování a provádění příslušných mezinárodních právních nástrojů a při posilování mezinárodní spolupráce a koordinace pomoci; a

c) podporovat mandát MAAE, aby mohla hrát ústřední úlohu a posilovat mezinárodní spolupráci v oblasti jaderného zabezpečení v reakci na priority členských států vyjádřené v rozhodnutích a usneseních orgánů MAAE odpovědných za tvorbu politik.

2. Projekty, které mají být financovány Unií, podporují:

a) prioritní a průřezové projekty v oblasti jaderného zabezpečení, jako je všeobecná platnost změny Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů, služby v oblasti počítačové bezpečnosti a informačních technologií a posilování kultury jaderného zabezpečení;

b) správu informací se zaměřením na posouzení potřeb, priorit a hrozeb v oblasti jaderného zabezpečení;

([7]) Rozhodnutí Rady 2013/517/SZBP ze dne 21. října 2013 o podpoře poskytované Unií na činnosti Mezinárodní agentury pro atomovou energii v oblasti jaderného zabezpečení a kontroly a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 281, 23.10.2013, s. 6).

([8]) Rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/2383 ze dne 21. prosince 2016 o podpoře poskytované Unií na činnosti Mezinárodní agentury pro atomovou energii v oblastech jaderného zabezpečení a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 352, 23.12.2016, s. 74).

([9]) Rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/755 ze dne 8. června 2020, kterým se mění rozhodnutí (SZBP) 2016/2383 o podpoře poskytované Unií na činnosti Mezinárodní agentury pro atomovou energii v oblastech jaderného zabezpečení a v rámci provádění strategie EU proti šíření zbraní hromadného ničení (Úř. věst. L 179I, 9.6.2020, s. 2).

c) jaderné zabezpečení materiálů a souvisejících zařízení se zaměřením na zlepšení fyzické ochrany a evidence a kontroly jaderného materiálu pro celý palivový cyklus a koncepční dokument o uplatňování fyzických ochranných opatření v době pandemie COVID-19;

d) jaderné zabezpečení materiálů mimo regulační kontrolu se zaměřením na institucionální infrastrukturu pro reakce týkající se materiálů mimo regulační kontrolu;

e) rozvoj programu a mezinárodní spolupráce se zaměřením na rozvoj programu vzdělávání a odborné přípravy;

f) budování kapacit a vzdělávání v oblasti jaderného zabezpečení zaměřené na genderovou rovnost.

3. Při provádění projektů uvedených v odstavci 2, které podporují činnosti uvedené v odstavcích 1 a 2, se zajistí zviditelnění Unie a řádné řízení programu v rámci provádění tohoto rozhodnutí.

4. Projekty uvedené v odstavci 2 se provádějí ve prospěch všech členských států MAAE i nečlenských států MAAE.

5. Všechny složky projektů musí podporovat proaktivní a inovativní veřejná informační činnost a odpovídajícím způsobem je třeba přidělit příslušné zdroje.

6. Podrobný popis projektů uvedených v odstavci 2 je uveden v příloze tohoto rozhodnutí.

Článek 2

1. Za provádění tohoto rozhodnutí odpovídá vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (dále jen „vysoký představitel“).

2. Projekty uvedené v čl. 1 odst. 2 po technické stránce provádí MAAE. Tento úkol plní pod dohledem vysokého představitele. Za tímto účelem uzavře vysoký představitel s MAAE nezbytná ujednání.

Článek 3

1. Finanční referenční částka na provádění projektů uvedených v čl. 1 odst. 2 činí 11 582 300 EUR.

2. Výdaje financované částkou stanovenou v odstavci 1 jsou spravovány v souladu s postupy a pravidly, kterými se řídí rozpočet Unie.

3. Evropská komise dohlíží nad řádnou správou finanční referenční částky uvedené v odstavci 1. Za tímto účelem uzavře s MAAE dohodu o financování. Dohoda o financování musí obsahovat ustanovení o tom, že MAAE zajistí viditelnost příspěvku Unie úměrně k jeho výši.

4. Evropská komise usiluje o uzavření finanční dohody uvedené v odstavci 3 co nejdříve po vstupu tohoto rozhodnutí v platnost. Informuje Radu o veškerých obtížích v tomto procesu a o dni uzavření finanční dohody.

Článek 4

1. Vysoký představitel podává Radě zprávy o provádění tohoto rozhodnutí na základě pravidelných zpráv vypracovávaných MAAE. Rada na základě těchto zpráv provádí hodnocení.

2. Evropská komise informuje o finančních aspektech provádění projektů podle čl. 1 odst. 2.

Článek 5

1. Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dnem přijetí.

2. Pozbývá platnosti 36 měsíců ode dne uzavření dohody o financování uvedené v čl. 3 odst. 3, nebo 6 měsíců ode dne přijetí, nebude-li v této lhůtě uvedená finanční dohoda uzavřena.

V Bruselu dne 6. listopadu 2020.

Za Radu
předseda
M. ROTH

PŘÍLOHA

1. Okruh 1: Prioritní a průřezové projekty v oblasti jaderného zabezpečení

Projekt 1: Všeobecná platnost změny z roku 2005 Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (ACPPNM)

Souvislosti

Mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE) poskytuje na vyžádání pomoc legislativní a technické povahy, jejímž účelem je usnadnit dodržování a provádění uvedené změny. Jedná se mimo jiné o:

1. Pomoc při přípravě vnitrostátních prováděcích právních předpisů, mimo jiné formou vzdělávacích kurzů a seminářů na vnitrostátní, regionální a mezinárodní úrovni, bilaterální pomoci při vypracovávání vnitrostátních právních předpisů a odborné přípravy poskytované jednotlivým osobám.

2. Pomoc při zřizování, zavádění a provozu režimu fyzické ochrany státu, včetně poskytování služeb jaderného zabezpečení, jako jsou vzájemná hodnocení a poradenské služby, vnitrostátních a regionálních vzdělávacích kurzů a praktických seminářů zaměřených na budování kapacit a rozvoj nezbytných lidských zdrojů a vypracovávání a provádění integrovaných plánů na podporu jaderného zabezpečení.

Cíle

Cílem bude napomoci při rozvoji a prosazování jaderného zabezpečení v celosvětovém měřítku, což bude obnášet vydání a náležité používání pokynů v řadě publikací MAAE týkající se jaderného zabezpečení, prosazovat všeobecnou platnost Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (CPPNM) a její změny (ACPPNM) a usnadnit výměnu informací o jaderném zabezpečení a posilování mezinárodního právního rámce.

Výstupy

1. Přezkum změny Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů na konferenci států, které jsou jejími stranami, konající se v roce 2021.

2. Mezinárodní, regionální a vnitrostátní praktické semináře – na žádost členských států – v zájmu propagace všeobecné platnosti Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů a zvyšování povědomí.

3. Vypracování informačních materiálů na podporu dodržování změny Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů ze strany dalších států.

Výsledek

Příspěvky MAAE na podporu dodržování Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů a její změny

Projekt 2: Služby v oblasti počítačové bezpečnosti a informačních technologií

Souvislosti

Z hlediska posilování kapacit v oblasti jaderného zabezpečení zůstává pro státy i nadále klíčovým prvkem bezpečnost informací a počítačových systémů.

Hlavním cílem jaderného zabezpečení je předcházet trestným nebo úmyslným neoprávněným činům, jež využívají *jaderný materiál, jiný radioaktivní materiál, související zařízení* nebo *související činnosti* nebo se na ně zaměřují, odhalovat tyto činy a reagovat na ně. Odpovědnost za jaderné zabezpečení v rámci určitého státu nese výhradně tento stát: musí zajistit zabezpečení jaderného materiálu, jiného radioaktivního materiálu, souvisejících zařízení a souvisejících činností spadajících do jeho pravomoci. Každý stát v zájmu dosažení jaderného zabezpečení vytváří vlastní režim jaderného zabezpečení, který je pro něj vhodný. Ve všech aspektech řízení bezpečného provozu jaderných zařízení hrají zásadní roli počítače, včetně počítačové bezpečnosti a udržování fyzické ochrany. Je nesmírně důležité, aby byly všechny tyto systémy řádně chráněny proti zlovolným vniknutím. S neustále se měnícími možnostmi a atributy hrozeb se soustavně vyvíjí i zabezpečení informací a počítačů; průběžně také vznikají nové techniky, taktika a postupy v hrozbách obsažené. MAAE provádí činnost zaměřenou na obranu proti této vyvíjející se hrozbě.

Cíle

Zlepšit schopnosti států v oblasti počítačové bezpečnosti a bezpečnosti informací.

Výstupy

1. Dokončení a soustavná aktualizace příruček o bezpečnosti informací a počítačové bezpečnosti v řadě publikací MAAE týkající se jaderného zabezpečení (nové a aktualizované pokyny), jakož i souvisejících technických dokumentů a publikací.

2. Uspořádání setkání odborníků se zaměřením na počítačovou bezpečnost jaderných zařízení s cílem udržet v této oblasti krok s vývojem.

3. Vzdělávací kurzy, cvičení a praktické semináře.

4. Technická pomoc poskytovaná státům v oblasti počítačové bezpečnosti.

Výsledek

1. Příspěvky MAAE k posílení kapacit v oblasti bezpečnosti informací a počítačové bezpečnosti na úrovni státu, příslušného orgánu a zařízení, v zájmu podpory prevence a odhalování incidentů v oblasti počítačové bezpečnosti, které mohou mít přímý nebo nepřímý nepříznivý dopad na jadernou bezpečnost a zabezpečení, a v zájmu reakce na takové incidenty.

2. Zlepšení mezinárodní spolupráce prostřednictvím setkání odborníků a tvůrců politik za účelem podpory výměny informací a zkušeností v oblasti počítačové bezpečnosti.

3. Správa publikovaných pokynů a technických dokumentů v oblasti bezpečnosti informací a počítačové bezpečnosti pro jaderné zabezpečení.

Projekt 3: Posilování kultury jaderného zabezpečení

Souvislosti

Kultura jaderného zabezpečení představuje multidisciplinární přístup k přípravě pracovníků na externí i interní hrozby, pokud jde o jejich ochotu a motivaci dodržovat zavedené postupy a předpisy a zachovávat ostražitost. Jelikož většina systémů jaderného zabezpečení je navržena, řízena a provozována lidmi, závisí v důsledku i úspěšnost režimu jaderného zabezpečení na jednotlivých lidech, kteří jsou do něho zapojeni. Kultura jaderného zabezpečení je ve změně Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů označena za jednu ze 12 základních zásad fyzické ochrany jaderného materiálu a zařízení a představuje i jednu ze základních zásad kodexu chování v oblasti bezpečnosti a zabezpečení radioaktivních materiálů. Prováděcí příručka o kultuře jaderného zabezpečení, NSS č. 7, definuje kulturu jaderného zabezpečení jako soubor charakteristik, postojů a chování jednotlivců, organizací a institucí, který slouží jako prostředek podpory a posilování jaderného zabezpečení. Příručka NSS č. 7 vymezuje daný koncept, popisuje úlohy a úkoly institucí i jednotlivých osob a stanoví rysy kultury jaderného zabezpečení, díky nimž lze v jaderném zabezpečení dosáhnout efektivity.

Projekt se zaměřuje na podporu rozvoje lidských zdrojů v členských státech prostřednictvím praktických seminářů, vzdělávacích kurzů a seminářů na zvyšování povědomí, podpory provádění sebehodnocení kultury jaderného zabezpečení a propagace sdílení zkušeností a poznatků o nástrojích a metodikách sebehodnocení, jakož i osvědčených postupů v oblasti kultury jaderného zabezpečení.

Cíl

Pomoci státům při posilování kultury zabezpečení.

Výstupy

1. Uspořádání mezinárodních praktických seminářů o kultuře jaderného zabezpečení na podporu rozvoje lidských zdrojů v členských státech.

2. Vypracování a konsolidace pokynů a vzdělávacích materiálů a nástrojů v oblasti kultury jaderného zabezpečení, včetně nástrojů sebehodnocení.

Výsledek

Podpora mezinárodní výměny zkušeností, znalostí a osvědčených postupů, pokud jde o způsoby rozvoje, prohlubování a zachovávání stabilní kultury jaderného zabezpečení slučitelné s režimy jaderného zabezpečení jednotlivých států.

2. Okruh 2: Správa informací

Projekt 1: Posouzení potřeb, priorit a hrozeb v oblasti jaderného zabezpečení (mise INSSP)

Souvislosti

MAAE na vyžádání pomáhá jednotlivým státům identifikovat a řešit potřeby v oblasti jaderného zabezpečení prostřednictvím vypracování a zavádění integrovaných plánů na podporu jaderného zabezpečení (INSSP) a rozvoje nástrojů sebehodnocení. Odpovědnost za jaderné zabezpečení v rámci určitého státu nese výhradně tento stát: musí zajistit zabezpečení jaderného materiálu, jiného radioaktivního materiálu, souvisejících zařízení a souvisejících činností spadajících do jeho pravomoci. MAAE podporuje úsilí států směřující k zavedení účinných a udržitelných režimů jaderného zabezpečení a INSSP je v tomto ohledu účinným mechanismem. INSSP je právně nezávazný dokument, avšak jeho schválení nebo potvrzení ze strany státu lze považovat za projev odhodlání pokračovat v provádění dohodnutých zlepšení v oblasti jaderného zabezpečení, která jsou v něm obsažena. INSSP je koncipován tak, aby napomáhal při strategickém plánování činností v oblasti jaderného zabezpečení v daném státě a aby bylo zajištěno, že tento stát převezme odpovědnost za zlepšení, která jsou pro posílení jeho vlastního režimu jaderného zabezpečení nezbytná. Zajišťuje posouzení potřeb státu v oblasti jaderného zabezpečení a monitoruje činnosti, které provádí nebo plánuje provést stát, a to případně ve spolupráci s MAAE nebo jinými mezinárodními partnery.

INSSP je organizován v obecném rámci oblastí a cílů jaderného zabezpečení, které státu z hlediska určování jeho potřeb v oblasti jaderného zabezpečení poskytují systematický přístup. Záměrem je poskytnout státu prvky obecného jaderného zabezpečení strategické povahy, které pomohou subjektům s rozhodovací pravomocí při směřování činnosti a vymezování cílů strategického plánování, přičemž dlouhodobým cílem je vytvoření soběstačných režimů jaderného zabezpečení. INSSP je rozdělen do šesti funkčních oblastí: 1) Legislativní a regulační rámec 2) Posouzení hrozeb a rizik 3) Režim fyzické ochrany 4) Odhalování trestných a dalších neoprávněných činů využívajících materiály mimo regulační kontrolu 5) Reakce na nehody v oblasti jaderného zabezpečení 6) Zachovávání režimu fyzické ochrany daného státu Kromě misí zaměřených na INSSP organizuje MAAE rovněž technická zasedání kontaktních míst INSSP.

Proces INSSP je podporován systémem pro správu informací o jaderném zabezpečení (NUSIMS), což je dobrovolný systém pomoci členským státům při přezkumu stavu jejich infrastruktury jaderného zabezpečení formou sebehodnocení, jakož i při sledování jejich pokroku při zavádění, provozu a zachovávání účinného režimu jaderného zabezpečení. Informační struktura NUSIMS odráží hlavní operační oblasti jaderného zabezpečení a vychází ze základních pokynů a doporučení pro jaderné zabezpečení vydaných v rámci řady publikací MAAE týkající se jaderného zabezpečení.

Cíle

Identifikovat potřeby jednotlivých států v oblasti jaderného zabezpečení a konsolidovat je v integrovaném dokumentu, který bude obsahovat nezbytná zlepšení v jaderném zabezpečení, a poskytnout individualizovaný rámec pro koordinaci a provádění činností v oblasti jaderného zabezpečení ze strany státu, MAAE a potenciálních dárců.

Zachovávat komplexní informační platformu, která poskytuje řádný přehled o potřebách států v oblasti jaderného zabezpečení na globální úrovni a podporuje zavedení plánu jaderného zabezpečení.

Výstupy

1. Vypracování a zavedení plánů na podporu jaderného zabezpečení.

2. Přezkum a nové sladění dobrovolného mechanismu sebehodnocení nebo nástroje pro použití státy (NUSIMS) se strukturou INSSP.

3. Technická zasedání kontaktních míst INSSP.

4. Finalizace uživatelské příručky pro účely INSSP.

Výsledek

Posouzení potřeb žádajících států v oblasti jaderného zabezpečení a poskytnutí podpory v podobě zavedení strategického plánování doporučených činností v oblasti jaderného zabezpečení, aby bylo zajištěno zavádění, provoz a zachovávání účinného režimu jaderného zabezpečení, díky němuž budou státy s to snáze plnit své závazky vyplývající z Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů a její změny.

3. Okruh 3: Jaderné zabezpečení materiálů a souvisejících zařízení

Projekt 1: Posílení fyzické ochrany a evidence a kontroly jaderného materiálu pro celý palivový cyklus

Souvislosti

Činnosti související s jaderným zabezpečením používaného i skladovaného jaderného materiálu, jaderného zabezpečení jaderného palivového cyklu a souvisejících zařízení během jejich životního cyklu, včetně evidence a kontroly jaderného materiálu pro účely jaderného zabezpečení, a technické provádění Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů a její změny. Agentura vypracovává pokyny a na vyžádání poskytuje státům školení a pomoc v oblasti posilování zabezpečení jaderných materiálů s využitím evidence a kontrol. Projekt se zaměří na řešení vnitřních hrozeb. Program MAAE věnovaný vnitřním hrozbám poskytuje pokyny k preventivním a ochranným opatřením v oblasti jaderného zabezpečení, jimiž lze vnitřní hrozby omezovat. Projekt se rovněž zabývá evidencí a kontrolami jaderného materiálu (NMAC). Systém NMAC pomáhá odrazovat od nedovolených přesunů jaderného materiálu a odhalovat je, neboť eviduje veškerý jaderný materiál spolu s informacemi o jeho umístění. Primárním cílem systému NMAC je uchovávat a podávat přesné, včasné, úplné a spolehlivé informace o všech činnostech a operacích (včetně pohybů) zahrnujících jaderný materiál. Systém NMAC na úrovni zařízení je zřízen v kontextu vnitrostátního regulačního rámce a podléhá příslušnému orgánu daného státu. Nelze jej zaměňovat se státním systémem evidence a kontroly jaderných materiálů (SSAC), zřízeným za účelem splnění mezinárodních závazků v oblasti záruk.

MAAE investovala značné zdroje do vývoje hypotetického Institutu pro jaderný výzkum Shapash (SNRI). Hlavním účelem vývoje SNRI bylo zajistit, aby bylo možné členským státům poskytovat školení v otázkách souvisejících s jaderným zabezpečením, aniž by bylo třeba uvádět citlivé informace o existujících zařízeních, a ohrozit tak jejich bezpečnost. Užitečným nástrojem pro školení v oblasti jaderného zabezpečení je 3D model SNRI. Další rozvoj SNRI by měl umocnit přínosy tohoto 3D modelu a zlepšit výsledky školení o jaderném zabezpečení. Používání technologií 3D a virtuální reality ovšem vyžaduje specializované znalosti a zdroje. K cílům školení je třeba přiřazovat vhodná technologická řešení vedoucí k jejich dosahování. MAAE má v úmyslu dále prozkoumat potenciální silné stránky 3D modelu SNRI a v budoucnu pokračovat ve vývoji vzdělávacích materiálů, jež se SNRI souvisejí.

Cíle

Poskytovat pokyny a nástroje pro předcházení nedovoleným přesunům jaderného materiálu a sabotážím jaderného materiálu a jaderných zařízení ze strany zasvěcených osob a pro ochranu proti takovým činům.

Posoudit, které z členských států MAAE, jež zpracovávají jaderný materiál, manipulují s ním nebo jej skladují, aktuálně používají systém NMAC, a poskytnout pomoc jejich příslušným orgánům a provozovatelům s cílem zajistit úspěšnost programu NMAC. Posoudit, které z členských států MAAE, jež v současné době systémem NMAC nedisponují, by uvítaly pomoc se zavedením programu NMAC.

Výstupy

1. Vydání pokynů v řadě publikací MAAE týkající se jaderného zabezpečení a vypracování nástrojů elektronického učení se zaměřením na boj proti vnitřním hrozbám a na zlepšení evidence a kontrol materiálu pro účely jaderného zabezpečení v rámci zařízení.

2. Uspořádání vzdělávacích kurzů zaměřených na zvyšování povědomí i na praktické aspekty.

3. Uspořádání vzdělávacích kurzů o NMAC, zaměřených na zvyšování povědomí i na praktické aspekty.

4. Další rozvoj vzdělávacího nástroje Shapash využívajícího virtuální realitu.

Výsledek

Soustavná podpora poskytovaná státům v jejich úsilí směřujícím ke zřízení účinných a udržitelných vnitrostátních režimů jaderného zabezpečení, se zaměřením na boj proti vnitřním hrozbám a na zlepšení evidence a kontrol pro účely jaderného zabezpečení v rámci zařízení.

Projekt 2: koncepční dokument koordinovaného výzkumného projektu o uplatňování fyzických ochranných opatření v době pandemie COVID-19

Souvislosti

Tento projekt se bude zabývat uplatňováním kontroly přístupu a dalších technologií jaderného zabezpečení v kontextu pandemie v zařízeních, která skladují a používají jaderné a jiné radioaktivní materiály, včetně zařízení jaderného palivového cyklu, výzkumných a energetických reaktorů a zařízení obsahujících radioaktivní materiály. Během pandemie, jako je pandemie COVID-19, mohou zdravotní opatření, jejichž cílem je minimalizovat přenos viru, ovlivnit účinnost a dokonce i samotné uplatňování stávajících technologií a postupů jaderného zabezpečení, jako jsou opatření pro kontrolu přístupu pracovníků. Je možné, že v zájmu překonání výzev plynoucích z pandemie COVID-19 bude v některých situacích vhodné změnit prováděcí protokoly, upravit stávající technologie a přizpůsobit technologie nové. V rámci projektu budou podrobeny přezkumu provozní zkušenosti členských států MAAE, pokud jde o uplatňování kontrol přístupu a dalších opatření v oblasti jaderného zabezpečení během pandemie COVID-19, a budou identifikovány související výzvy a osvědčené postupy. Následně budou identifikovány technologie a postupy jaderného zabezpečení (mimo jiné i v oblasti kontrol přístupu), které je zapotřebí zlepšit, a proběhnou laboratorní hodnocení potenciálních úprav a zlepšení z hlediska jejich provádění za podmínek odpovídajících pandemii COVID-19. MAAE usnadní výměnu provozních zkušeností a technických informací mezi členskými státy, zveřejní zprávy týkající se projektu a podpoří provádění výzkumné činnosti ve vybraných laboratořích členských států.

Cíle

Účelem projektu bude zajištění účinných opatření v oblasti jaderného zabezpečení v jaderných zařízeních a jiných zařízeních obsahujících radioaktivní materiály během situace odpovídající pandemii COVID-19. Cíle projektu konkrétně zahrnují:

1. Přezkum provozních zkušeností členských států, pokud jde o uplatňování kontrol přístupu a dalších opatření v oblasti jaderného zabezpečení během pandemie COVID-19.

2. Identifikaci souvisejících výzev a osvědčených postupů.

3. Posouzení, zda s ohledem na zdravotní požadavky související s pandemií COVID-19 není třeba upravit stávající technologie nebo postupy související s jejich používáním či vyvinout technologie nové.

4. Provedení technického posouzení navrhovaných úprav stávajících technologií kontrol přístupu a dalších technologií jaderného zabezpečení, jakož i technologií nově vyvinutých, a to se zřetelem k podmínkám plynoucím z pandemické situace.

Výstupy

1. Příručka obsahující osvědčené postupy a technologická doporučení, jejímž prostřednictvím budou členské státy sdílet své provozní zkušenosti v oblasti jaderného zabezpečení během pandemie COVID-19.

2. Identifikované technologické oblasti, které je třeba dále rozvíjet, aby byla umožněna účinná kontrola přístupu a další opatření v oblasti jaderného zabezpečení za podmínek odpovídajících pandemii COVID-19.

Výsledky

Posílená opatření v oblasti jaderného zabezpečení zamezující krádežím nebo sabotážím jaderného či jiného radioaktivního materiálu a zařízení během situací odpovídajícím pandemii.

Lepší rozhodování regulačních orgánů a průmyslových subjektů, pokud jde o uplatňování kontrol přístupu a dalších technologií jaderného zabezpečení během krize.

4. Okruh 4: Jaderné zabezpečení materiálů mimo regulační kontrolu

Projekt 1: Institucionální infrastruktura pro reakce týkající se materiálů mimo regulační kontrolu

Souvislosti

Projekt na vyžádání poskytne členským státům pomoc při budování infrastruktury nezbytné pro boj proti nedovolenému obchodování s jadernými a jinými radioaktivními materiály. Podpora, jež je v rámci projektu budování infrastruktury poskytována, se dělí na službu identifikace potřeb s infrastrukturou souvisejících a na podporu států při zřizování, zavádění, monitorování, hodnocení a provozu jejich režimu jaderného zabezpečení v souvislosti s reakcí na nehody v oblasti jaderného zabezpečení souvisejícími s použitím materiálu mimo regulační kontrolu. Potřeby státu

související s infrastrukturou jsou posuzovány buď prostřednictvím procesu Mezinárodní služby pro jaderné zabezpečení (INSServ), nebo formou vypracování plánu reakce v oblasti jaderného zabezpečení. Kromě toho bude poskytnuta podpora státům, jež si přejí zavést systémy jaderného zabezpečení a opatření pro akce pro širokou veřejnost.

Cíl

Napomoci státům při zřízení a provozu účinné institucionální infrastruktury s cílem posílit vnitrostátní úsilí věnované ochraně osob, majetku, životního prostředí a společnosti před neoprávněným využíváním jaderného či jiného radioaktivního materiálu.

Výstupy

1. Vypracování příruček v oblasti infrastruktury jaderného zabezpečení a souvisejících vzdělávacích materiálu a nástrojů.

2. Podpora poskytnutá na vyžádání států v oblasti budování lidských a technologických kapacit pro provoz účinné infrastruktury v zájmu plnění jejich úkolů souvisejících s jaderným nebo jiným radioaktivním materiálem mimo regulační kontrolu.

3. Koordinace podpory pro pracovní skupinu pro reakci.

4. Podpora ze strany MAAE určená na provádění opatření v oblasti jaderného zabezpečení v souvislosti s akcemi pro širokou veřejnost.

Výsledky

MAAE přispěje k vyšší informovanosti o potřebnosti účinné institucionální infrastruktury ve státě, aby bylo zajištěno plnění vnitrostátních i mezinárodních závazků.

Státy důkladně porozuměly silným stránkám svého režimu jaderného zabezpečení i oblastem pro další vývoj, pokud jde o materiály mimo regulační kontrolu.

Státy disponují jasným časovým plánem rozvoje svých kapacit reakce v souvislosti s materiály mimo regulační kontrolu.

5. Okruh 5: Rozvoj programu a mezinárodní spolupráce

Projekt 1: Rozvoj programu vzdělávání a odborných školení

Souvislosti

Agentura hraje důležitou roli, co se týče poskytování koordinovaných programů vzdělávání a odborných školení, díky nimž dochází k posilování schopností států potřebných pro zavedení a provoz režimů jaderného zabezpečení. Jedním z důležitých předpokladů pro zřízení a provoz režimů jaderného zabezpečení jednotlivých států jsou dostatečné počty kvalifikovaného a motivovaného personálu. Odborná školení jsou významným prostředkem k dosažení způsobilosti pracovníků a jejich adekvátní výkonnosti. MAAE je státům nápomocna tím, že poskytuje odborná školení na základě jejich požadavků a potřeb a že podporuje zřizování vzdělávacích programů v oblasti jaderného zabezpečení, jakož i organizací činných v této oblasti včetně center podpory jaderného zabezpečení (NSSC).

Systematický vzdělávací přístup (SAT) je přístup vycházející z logické posloupnosti kroků od identifikace znalostí, dovedností a postojů, jež jsou potřebné k výkonu zaměstnání či určité úlohy v rámci jaderného zabezpečení, k vývoji a použití odborných školení směřujících k zajištění takových kompetencí, a to s následným hodnocením těchto školení. Projekt bude klást zvláštní důraz na používání nástrojů elektronického učení a dalších počítačových vzdělávacích nástrojů. Nebude se omezovat na vývoj v oblasti vzdělávání a odborných školení – zahrnuje i koordinaci sítí, jako jsou Mezinárodní síť pro vzdělávání v oblasti jaderného zabezpečení (INSEN) a Mezinárodní síť center pro vzdělávání a podporu v oblasti jaderného zabezpečení (síť NSSC).

Cíle

Účelem tohoto projektu je prosazovat integrovaný přístup k rozvoji lidských zdrojů v oblasti jaderného zabezpečení a napomoci státům, na základě zjištěných potřeb, v budování kapacit pro vypracování a provádění účinných a udržitelných programů vzdělávání a odborných školení v zájmu rozvoje lidských zdrojů v oblasti jaderného zabezpečení.

Budovat užší spolupráci a usnadňovat posílenou výměnu informací mezi státy, pokud jde o rozvoj a provádění programů vzdělávání a odborných školení v oblasti jaderného zabezpečení prostřednictvím INSEN, mezinárodní sítě NSSC a informačního portálu jaderného zabezpečení (NUSEC).

Výstupy

1. Státy sdílejí a používají metodiku pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti jaderného zabezpečení.
2. Je zřízena Akademie pro vedoucí pracovníky v oblasti jaderného zabezpečení.
3. Jsou sdíleny zkušenosti a osvědčené postupy z odborných školení v oblasti jaderného zabezpečení.
4. Členským státům se dostalo podpory v uplatňování metodiky systematického vzdělávacího přístupu.
5. Je poskytnuta podpora pro průběžnou, pravidelnou analýzu vzdělávacích potřeb, hodnocení odborných školení a zřízení vzdělávacích výborů.
6. Podpora a koordinace činností sítě NSSC v zájmu usnadnění sdílení informací a zdrojů a v zájmu podpory spolupráce mezi státy disponujícími NSSC nebo státy, které mají zájem toto centrum vytvořit.
7. Státům je poskytována pomoc při zřizování a provozu NSSC pro účely zachování vnitrostátních režimů jaderného zabezpečení, a to prostřednictvím programů v oblasti rozvoje lidských zdrojů, technické podpory a vědecké podpory.
8. Podpora regionální a subregionální spolupráce mezi státy s plánovanými nebo již fungujícími NSSC.
9. Mezinárodní síť pro vzdělávání v oblasti jaderného zabezpečení (INSEN).
10. Magisterský (na úrovni Master) vzdělávací program v oblasti jaderného zabezpečení.
11. Vzdělávání v oblasti jaderného zabezpečení.
12. Univerzitní kurzy věnované vzdělávání v oblasti jaderného zabezpečení.
13. Výukové materiály pro vzdělávací programy v oblasti jaderného zabezpečení.
14. Vypracování kurzů elektronického učení ve všech úředních jazycích MAAE včetně překladů.
15. Revize starších kurzů elektronického učení, včetně revize překladů.

Výsledek

Státy jsou s to efektivně zahájit a provádět opatření na zachování svých vnitrostátních režimů jaderného zabezpečení, zejména na základě programů rozvoje lidských zdrojů, vzdělávání, odborných školení, technické podpory a vědecké podpory.

6. Okruh 6: Budování kapacit a vzdělávání v oblasti jaderného zabezpečení zaměřené na genderovou rovnost

Souvislosti

Generální ředitel Rafael Mariano Grossi během akce MAAE u příležitosti Mezinárodního dne žen v březnu 2020 zahájil program stipendií, který byl pojmenován po průkopnické fyzičce a dvojnásobné nositelce Nobelovy ceny Marii Skłodowské-Curie. Tato iniciativa podporuje vzdělávání a pracovní zkušenosti mladých žen, čímž se je snaží motivovat ke studiu a práci v oboru jaderných věd a technologií nebo v oblasti boje proti šíření jaderných zbraní. Program poskytne stipendia až na dva roky ženám, které studují jaderné vědy a technologie či problematiku nešíření jako obor vysokoškolského studia. Příjemkyně budou mít rovněž možnost stáže v MAAE, čímž si budou moci doplnit své odborné poznatky získané během studia.

Cíle

Cílem programu Marie Skłodowska-Curie je inspirovat a povzbuzovat mladé ženy, aby se věnovaly profesní dráze v oboru jaderných věd a technologií a v oblasti nešíření, a za tímto účelem poskytuje vysoce motivovaným a talentovaným studentkám stipendia pro absolvování vysokoškolského studia spolu s možnostmi stáží v MAAE. Z dlouhodobého hlediska přispěje program k formování nové generace žen na předních pozicích ve vědeckých, technologických, inženýrských a matematických oborech, které budou stát v čele technologického vývoje svých zemí.

Výstup

Z programu budou financována stipendia minimálně pro 100 studentek v odhadované souhrnné výši 4 až 6 milionů eur na dvouleté období.

Výsledek

Poskytnutím vědeckého vzdělání a pracovních zkušeností ženám se podpoří rovné zastoupení v oblasti aplikací jaderných technologií směřujících k řešení společných globálních výzev včetně jaderného zabezpečení.